

การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
Enhancing good citizenship awareness for graduate students
of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

จิราณีย์ พันมุล^{1*}
Jiraneee Phanmool^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี และแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลจากตัวอย่างนักศึกษา 375 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบลำดับขั้น และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความเป็นพลเมืองดีด้านเคารพหลักความเสมอภาคสูงที่สุด ทั้งนี้ เพศ คณะ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรทำนายจิตลักษณะเดิม จิตลักษณะตามสถานการณ์ และสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมได้ร้อยละ 77 โดยมีปัจจัยทำนายสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ ทักษะคิด การจัดการเรียน การสอน ความเชื่ออำนาจในตน และแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษา ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย 2) การสนับสนุนให้ทำกิจกรรมภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย 3) การจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีด้วยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การเสริมสร้างทัศนคติที่ดี การสนับสนุนให้มีการลงมือปฏิบัติ การส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้ และประเมินผลพฤติกรรม

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมืองดี การเสริมสร้างจิตสำนึก นักศึกษา

Abstract

The objectives of this research are to study 1) good citizenship behavior, 2) factors influencing good citizenship behavior, and 3) guidelines for enhancing good citizenship awareness for students of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, using the method of Mixed Method Research. The data were collected from 375 samples and 18 key informants with the use of statistics comprised of T-test, one-way analysis of variance,

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี

¹ Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Nonthaburi Campus

* Corresponding author. E-mail: J.jiraneee@gmail.com

multiple comparisons, correlation coefficient Pearson's correlation coefficient, multiple linear regression, stepwise selection, and qualitative analysis.

The research results showed that students had good citizenship behavior overall at high level. In each aspect, students were found to have the highest respect for equality of citizens. That is, the different biosocial characteristics of students, including gender, faculty, academic achievement and academic achievement resulted in difference overall good citizenship behavior at statistical significance level of 0.05. Predictive variable of psychological attributes, psychological states and the situation can predict the good citizenship behavior in general by 77%. The 3 important predictive factors were attitude, university teaching and learning, and internal locus of control. The guidelines for enhancing good citizenship awareness include 1) encouraging students to comply with university rules and regulations, 2) promoting and supporting students to undertake activities inside and outside of the university and 3) learning management to strengthen citizenship through enhancing knowledge and understanding, promoting a positive attitude, encouraging practical implementation, encouraging daily application and evaluating behavior.

Keywords: good citizenship, enhancing awareness, students

บทนำ

ความเป็นพลเมืองดีมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ อย่างไรก็ตามการที่จะให้บุคคลปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังและส่งเสริมให้บุคคลมีลักษณะของความเป็นพลเมืองดีตั้งแต่อยู่ในวัยการศึกษาเพื่อที่จะให้บุคคลได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยบุคคลที่มีลักษณะความเป็นพลเมืองดีจะเป็นผู้ที่มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน นอกจากนี้พลเมืองดีนั้นจะต้องมีความเอาใจใส่ผู้อื่น ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมและจริยธรรมอย่างเข้มแข็ง มีจิตสำนึกในชุมชนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับในความหลากหลายของสังคม (Davies, Gregory, & Riley, 1999)

แนวคิดในการสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับประชาชนเป็นเรื่องที่ทุกประเทศในโลกพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นและให้ความสำคัญมาโดยตลอด เพราะต่างตระหนักถึงความจำเป็นและคุณค่าของความเป็นพลเมืองดีที่จะเป็นเครื่องมือนำพาประเทศให้อยู่รอดและก้าวพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเมื่อประชาชนเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพแล้ว ย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพ และนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดรากฐานของสังคมที่เข้มแข็ง นับว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง หลายประเทศที่พัฒนาแล้วมีความตระหนักดีในเรื่องดังกล่าว จึงให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาคนตั้งแต่ระดับเยาวชน และขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (citizenship education) โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ (compulsory education) ซึ่งในหลายประเทศทั้งยุโรปและเอเชียสามารถจัดการศึกษาจนประสบความสำเร็จ และเป็นที่ยอมรับ แม้จะดูเหมือนว่าการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น

พลเมืองนั้นเป็นเรื่องที่มีมาช้านาน (Udompong, 2019) แต่สำหรับประเทศไทย การสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นในสังคมนั้นอาจกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จความล้มเหลว ซึ่งการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีให้กับคนในสังคมนับตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ถึงปัจจุบันที่คนไทยแม้จะมีรัฐธรรมนูญใช้แล้วถึง 18 ฉบับ แต่ก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับสังคมประชาธิปไตยในประเทศอื่นๆ โดยพิจารณาได้จากปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ตามสถานะบทบาทหน้าที่พลเมือง (Damdee, 2006) ประกอบกับสังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาสังคมหลายประการ เช่น ปัญหาความยากจน ยาเสพติด ทูจริตคอร์รัปชั่น อาชญากรรม ครอบครัแตกแยก ความเบี่ยงเบนทางค่านิยมและวัฒนธรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ และปัญหาสำคัญที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบันคือปัญหาความแตกแยกของคนในสังคม เนื่องจากมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในทางการเมือง ส่งผลให้ขาดความสงบสุขในบ้านเมือง รวมทั้งเป็นจุดอ่อนสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ปัญหาดังกล่าวจึงสะท้อนถึงการที่พลเมืองไม่สามารถเข้าใจสถานะของความเป็นพลเมืองของตนเองที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาค และมีคุณธรรมจริยธรรม อันส่งผลกระทบต่อเยาวชนของสังคม ซึ่งเยาวชนที่จะเติบโตไปเป็นพลเมืองของประเทศนั้น ย่อมพบเห็นและดำเนินชีวิตท่ามกลางสภาพแวดล้อมปัญหา ซึ่งมักจะพบเห็นว่าเยาวชนมีการรับรู้น้อยมากต่อการประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ มีพฤติกรรมการใช้วิถีชีวิตแบบเสเพลจากสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่รับรู้เรื่องกิจการ

บ้านเมืองและวางเฉยต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองและสังคม ขาดระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ขาดความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวและผู้อื่น ไม่มีจิตอาสาและจิตสาธารณะ ไม่อุทิศตนเพื่อส่วนรวม ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี (Phra Kan Kantadhammo, 2016) ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนไทยในปัจจุบันยังขาดคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองดีอันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข

ดังนั้น การที่จะพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญมั่นคงและสงบสุข สิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องพัฒนา คือ การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์นับเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ การที่เป็นพลเมืองดี เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถดูแลรับผิดชอบ การดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างดี มีคุณภาพ มีคุณธรรมภายในกรอบกติกาของสังคม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชน สังคม ตลอดจนปัญหาระดับประเทศ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข อันนำไปสู่การเกิดสังคมพลเมือง (civil society) สังคมนั้นมีความเข้มแข็งในการถ่วงดุลอำนาจทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ การปกครองในระดับท้องถิ่น และระดับชุมชนก็จะมีความเข้มแข็งตามไปด้วย เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม มีความสามัคคีในหมู่คณะ เชื้อเพื่อเชื้อแผ่ ก่อเกิดความเป็นธรรมในสังคม ทำให้สังคมและประเทศชาติพัฒนาได้อย่างมั่นคง (Patrick, 2002; Wanthonng, & Suwanmonkha, 2012)

การพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของความเป็น

พลเมืองที่ดี จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประเทศ และพัฒนาพลเมืองนั้นจึงต้องอาศัยหลายสถาบัน ร่วมกันพัฒนา อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันสื่อมวลชน สถาบันการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็น เครื่องมืออันสำคัญ ในการพัฒนาความรู้ ความเป็น ประพฤติ ทศคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาความเป็น พลเมืองของนักศึกษา อาทิ การศึกษาความเป็น พลเมืองในระบบบประสาทธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (Viphathumiprathes, 2013) การศึกษาลักษณะความเป็นพลเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (Kgamwirat, Mitrabhakdi, Suphirat, & Rujasiri, 2013) และการศึกษา ความเป็นพลเมืองในระบบบประสาทธิปไตยกรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง (Chanthawan, 2017) อย่างไรก็ตาม ความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษานั้น สาเหตุส่วนหนึ่ง เกิดจากการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ เป็นอีกสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญใน การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการ พัฒนาเยาวชนให้เป็นบัณฑิต นักปฏิบัติที่เป็นคนดี เป็นผู้มีความดีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ของตนเอง เคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น รวมถึงการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี ดังนั้น งานวิจัย เรื่องนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี บัณฑิตสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็น

พลเมืองดี และค้นหาแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ สอดรับกับบริบทและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ประกอบกับสอดคล้องกับความต้องการในพัฒนา ความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี ของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม (interactionism model) (Magnusson, & Endler, 1977) เป็นแนวทาง พื้นฐานการวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา และทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการ กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ดัง (Figure 1)

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) โดยศึกษาพฤติกรรมความเป็น พลเมืองดีและปัจจัยจิตลักษณะที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาด้วยแนวทางการวิจัย เชิงปริมาณ ซึ่งจิตลักษณะเป็นสาเหตุสำคัญของการ แสดงออกของพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีของ นักศึกษาแล้วนั้น จิตสำนึกยังเป็นองค์ประกอบและ เป็นสาเหตุสำคัญของความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา เช่นกัน ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษากการเสริมสร้าง

จิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษาด้วย เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษา
 แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เห็นแนวทางการ อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ วิธีการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

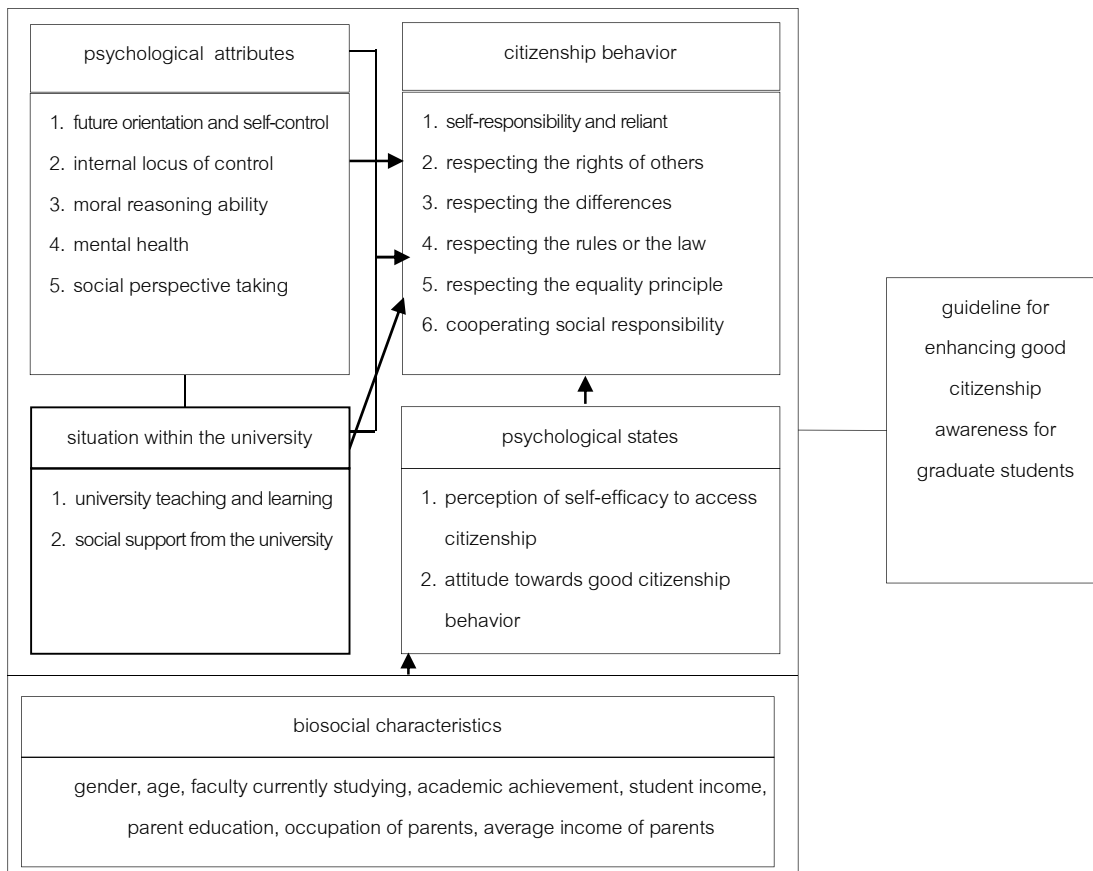

Figure 1 Conceptual framework.

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

1. ตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 375 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชากรนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ทั้งหมด 11,877 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, & Morg (1970) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 เปอร์เซ็นต์ และระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ จะมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 375 คน

และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ด้วยการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็นศูนย์พื้นที่ แล้วแบ่งกลุ่ม sampling โดยเก็บ รวบรวมข้อมูลพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีและ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี ของนักศึกษา

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) จำนวน 18 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

โดยมีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษา และหัวหน้าสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นบุคคลสำคัญที่สนับสนุนให้นักศึกษาได้มีการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม 2) อาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน 8 ท่าน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยพิจารณาจากเป็นอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ 3) ตัวแทนนักศึกษา 8 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีคุณสมบัติเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ และเป็นนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย สามารถให้ข้อมูลการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีด้วยการสัมภาษณ์ได้

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบวัด สำหรับศึกษาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี จำนวน 5 ชุด ได้แก่ 1) แบบวัดลักษณะทางชีวสังคมภูมิหลัง 2) แบบวัดจิตลักษณะเดิม 3) แบบวัดจิตลักษณะตามสถานการณ์ 4) แบบวัดสถานการณ์ภายในมหาวิทยาลัย และ 5) แบบวัดพฤติกรรมความเป็นพลเมือง ซึ่งพัฒนาและสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยแบบวัดที่ 2-5 มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนนแต่ละระดับของข้อคำถามทางบวก คือ จริงที่สุด (6) จริง (5) ค่อนข้างจริง (4) ค่อนข้างไม่จริง (3) ไม่จริง (2) และไม่จริงเลย (1) สำหรับข้อคำถามทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน แล้วนำมาหาคุณภาพของแบบวัดด้วยการหาค่า

อำนาจจำแนกรายข้อด้วยสถิติ independent sample t-test พร้อมคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 แบบวัดจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ (1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.73 ถึง 6.29 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 (2) ความเชื่ออำนาจในตน มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.40 ถึง 11.73 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 (3) เหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.45 ถึง 7.17 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 (4) สุขภาพจิต มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.25 ถึง 7.71 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และ (5) ประสบการณ์ทางสังคม มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.34 ถึง 4.22 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

1.2 แบบวัดจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ (1) การรับรู้ความสามารถของตนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความเป็นพลเมือง มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 3.92 ถึง 16.45 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และ (2) ทศนคติต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่ดี มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 4.45 ถึง 11.89 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

1.3 แบบวัดสถานการณ์ภายในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ (1) การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 6.33 ถึง 10.34 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และ (2) การสนับสนุนทางสังคมจากมหาวิทยาลัย

มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 5.17 ถึง 8.75 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

1.4 แบบวัดพฤติกรรมความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ (1) รับผิดชอบตนเอง และพึ่งพาตนเองได้ มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 4.74 ถึง 16.04 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 (2) เคารพสิทธิผู้อื่น ค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 3.19 ถึง 7.49 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 (3) เคารพความแตกต่าง ค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 2.35 ถึง 16.14 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 (4) เคารพกติกาหรือกฎหมาย มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 3.99 ถึง 10.30 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 (5) เคารพหลักความเสมอภาค มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 4.96 ถึง 16.32 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และ (6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม มีค่าพิสัยอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 5.99 ถึง 9.27 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

2. แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีเพื่อให้นักศึกษามีจิตสำนึกและพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ (1) รับผิดชอบตนเองและพึ่งพาตนเองได้ (2) เคารพสิทธิผู้อื่น (3) เคารพความแตกต่าง (4) เคารพกติกาหรือกฎหมาย (5) เคารพหลักความเสมอภาค (6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม

การวิเคราะห์ผล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ผลที่ได้จากแบบสอบถามด้วย (1) สถิติเชิง

พรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) (2) สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way analysis of variance) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) แบบลำดับขั้น (stepwise method) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีและการพยากรณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล (classification) ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงความสอดคล้องผ่านการวิเคราะห์ตีความตามหลักตรรกะ (logical reasoning)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา และแนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้แก่นักศึกษา พบผลการศึกษาและสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา ปรากฏผลดัง (Table 1)

Table 1 Mean and standard deviation Classified by good citizenship behavior.

			(n=375)
citizenship behavior	\bar{x}	S.D.	results
1. self-responsibility and reliant	4.71	0.85	high
2. respecting the rights of others	4.54	0.74	high
3. respecting the differences	4.54	0.85	high
4. respecting the rules or the law	4.60	0.85	high
5. respecting the equality principle	4.77	0.91	high
6. cooperating social responsibility	4.60	0.86	high
total	4.63	0.76	high

จาก (Table 1) พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.63) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านเคารพหลักความเสมอภาค (\bar{x} =4.77) รองลงมา คือ ด้านรับผิดชอบตนเองและพึ่งพาตนเองได้ (ค่าเฉลี่ย 4.71) ถัดมาคือ ด้านเคารพกติกาหรือกฎหมาย และด้านรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนร่วม (\bar{x} =4.60) ด้านที่มีค่าน้อย คือ ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านเคารพความแตกต่าง (\bar{x} =4.54) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Viphathumphirathes (2013) ที่ได้ทำการศึกษาความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า นักศึกษามีความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเพิ่มสูงขึ้น เป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา

1) ลักษณะทางชีวสังคมภูมิหลังของนักศึกษา ได้แก่ เพศ คณะที่กำลังศึกษา ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพของผู้ปกครองต่างก็มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับอายุ รายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนของผู้ปกครองต่างก็มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kgamwirat, Mitrabhakdi, Suphirat, & Rujasiri (2013) พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้นปี คณะที่สังกัด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างก็มีระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับสำคัญ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Viphathumphirathes (2013) พบว่านักศึกษามีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณะและชั้นปีต่างกันมีความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ

ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wichranon (2013) พบว่าเพศ อาชีพ ผู้ปกครอง ของนักศึกษาต่างกันั้น นักศึกษาจะมีคุณลักษณะพลเมืองดีด้านการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิม จิตลักษณะตามสถานการณ และสถานการณภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาสามารถสรุปได้ดัง (Table 2)

Table 2 The correlation coefficient between the psychological attributes, psychological states and situation within the university, and good citizenship behavior of students.

variable	\bar{x}	S.D.	1	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4
1. psychological attributes	251.86	30.20	1.00												
1.1 future orientation and self-control	65.21	9.07	0.81**	1.00											
1.2 internal locus of control	68.28	9.57	0.85**	0.63**	1.00										
1.3 moral resining ability	42.67	8.25	0.77**	0.53**	0.63**	1.00									
1.4 mental health	49.33	9.36	0.62**	0.31**	0.32**	0.34**	1.00								
1.5 social perspective taking	26.38	4.89	0.53**	0.41**	0.45**	0.24**	0.12**	1.00							
2. psychological states	84.59	15.15	0.49**	0.45**	0.48**	0.21**	0.08**	0.74**	1.00						
2.1 perception of self efficacy to access citizenship	37.77	7.35	0.40**	0.39**	0.41**	0.12**	0.05**	0.66**	0.92**	1.00					
2.2 attitude towards good citizenship behavior	46.82	8.88	0.51**	0.45**	0.49**	0.26**	0.10**	0.71**	0.95**	0.74**	1.00				
3. situation within the university	138.24	26.29	0.49**	0.42**	0.48**	0.23**	0.13**	0.67**	0.74**	0.62**	0.75**	1.00			
3.1 university teaching and learning	56.35	11.10	0.54**	0.46**	0.52**	0.32**	0.14**	0.67**	0.73**	0.60**	0.76**	0.95**	1.00		
3.2 social support from the university	44.55	9.50	0.37**	0.33**	0.38**	0.10**	0.10**	0.60**	0.66**	0.75**	0.65**	0.93**	0.78**	1.00	
4. citizenship behavior	282.32	46.23	0.62**	0.50**	0.59**	0.37**	0.21**	0.70**	0.81**	0.68**	0.82**	0.77**	0.79**	0.66**	1.00

*p<0.05, **p<0.01

จาก (Table 2) สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ดังนี้

(1) จิตลักษณะเดิมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.62 ซึ่งหมายความว่า นักศึกษาที่มีจิตลักษณะเดิมสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมสูง และยังพบว่าประสพการณทางสังคม เชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวม

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยประสพการณทางสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.70 และปัจจัยสุขภาพจิตมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.21 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Tungcharoen, & Pimthong (2018) พบว่า นักศึกษามีความเชื่ออำนาจในตนสูง มุ่งอนาคตควบคุมตนสูง และสุขภาพจิตที่ดีมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอนุรักษ์สถานทีที่ทองเทียวสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriwiset, & Wongkumsin (2014) พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพเพื่อการช่วยเหลือของนักศึกษา

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yimwattana (2014) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมุ่งมั่นอนาคต และพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของพนักงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nakasane, Panjaplinku, & Mo-on (2014) พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจิตสาธารณะของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

(2) จิตลักษณะตามสถานการณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.81 ซึ่งหมายความว่า นักศึกษาที่มีจิตลักษณะตามสถานการณ์สูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยทัศนคติต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด มีค่าเท่ากับ 0.82 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonkeaw (2013) พบว่าเจตคติที่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของยุวกาชาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

(3) สถานการณ์ภายในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.01 โดยการจัดการเรียนการสอนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด มีค่าเท่ากับ 0.79 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Janjaroen, & Nakaramontree (2016) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังพบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตโดยรวมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และงานวิจัยของ Pongpichai (2018) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3) ปัจจัยทำนายและอำนาจในการทำนายพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวม ทั้งกลุ่มรวม โดยใช้ชุดทำนาย 4 ชุด สามารถสรุปได้ดัง (Table 3) จาก (Table 3) สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ดังนี้

(1) ชุดที่ 1 ตัวแปรทำนายจิตลักษณะเดิมประกอบด้วย 5 ปัจจัย สามารถทำนายพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมได้ร้อยละ 59.00 โดยมีปัจจัยทำนายที่สำคัญ 3 ปัจจัย คือ ประสพการณ์ทางสังคม เชื่ออำนาจในตน และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.53, 0.28 และ 0.10 ตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yimwattana (2014) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง สามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนในกลุ่มของพนักงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทย และสามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างมุ่งมั่นอนาคตในกลุ่มรวมของพนักงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanggam, Termtachatipongsa, & Pinpradit (2017) พบว่า

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน สามารถทำนายความเป็นพลเมืองของนักศึกษาได้
 เหตุผลเชิงจริยธรรมร่วมกันทำนาย จิตเคารพนับถือ โดยมีตัวแปรทำนายร่วมที่สำคัญ คือ จิตเคารพนับถือ
 ได้ร้อยละ 48.90 และยังพบว่าความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม

Table 3 The results of predicting the good citizenship behavior of students using psychological attributes, psychological states and situation within the university are as predictors.

group	frequency	set 1 (1-5)			set 2 (6-7)			set 3 (8-9)			set 4 (1-9)		
		prediction percentage	prediction	beta value	prediction percentage	prediction	beta value	prediction percentage	prediction	beta value	prediction percentage	prediction	beta value
total	375	59.00	5, 2, 1	0.53, 0.28, 0.10	67.40	7, 6	0.69, 0.16	62.50	8, 9	0.69, 0.12	77.00	7, 8, 2, 5, 6, 4	0.36, 0.30, 0.15, 0.11, 0.10, 0.07
male	113	50.90	5, 2, 3	0.43, 0.49, 0.17	67.10	7, 6	0.69, 0.17	63.50	8	0.80	74.10	7, 8, 6	0.34, 0.43, 0.19
female	262	62.30	5, 2, 3, 1	0.56, 0.20, 0.11, 0.11	67.80	7, 6	0.69, 0.16	60.90	8	0.78	78.60	7, 8, 2, 3, 5, 6	0.38, 0.26, 0.14, 0.12, 0.10, 0.10
prediction													

(2) ชุดที่ 2 ตัวแปรทำนายจิตลักษณะตาม สถานการณ์ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย สามารถทำนาย พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมได้ร้อยละ 67.40 โดยมีปัจจัยทำนายที่สำคัญคือ ทศนคติต่อ พฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่ดี และการรับรู้ความ สามารถของตนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความเป็น พลเมือง มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.69 และ 0.16 ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ Sengcharoen (2013) พบว่า การรับรู้ ความสามารถของตนเอง และเจตคติต่อจิตสำนึก สาธารณะ มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตสำนึกสาธารณะ และสามารถทำนายพฤติกรรมได้ และยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ Tungcharoen, & Pimthong (2018) พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม และการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นพลเมือง

ใส่ใจสังคมสามารถทำนายพฤติกรรมความเป็นพลเมือง ใส่ใจสังคมด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมในกลุ่มรวมได้ โดยมีตัวร่วมทำนายที่สำคัญ คือ การอบรมเลี้ยงดูตาม หลักศาสนา การถ่ายทอดทางสังคมเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ด้านจิตสำนึกสาธารณะการเห็นคุณค่าในตนเอง

(3) ชุดที่ 3 ตัวแปรทำนายสถานการณ์ภายใน มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 2 ปัจจัย สามารถทำนาย พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมได้ร้อยละ 62.50 โดยมีปัจจัยทำนายที่สำคัญคือการจัดการเรียน การสอนของมหาวิทยาลัย และการสนับสนุนทาง สังคมจากมหาวิทยาลัย ค่าเบต้าเท่ากับ 0.69 และ 0.12 และ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sengcharoen (2013) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมสามารถทำนาย จิตสำนึกสาธารณะนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ และ Wisakhasart (2017) พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนเป็นตัวแปรร่วมสามารถทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

(4) ชุดที่ 4 ตัวแปรทำนายจิตลักษณะเดิม จิตลักษณะตามสถานการณ์ และสถานการณ์ภายในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 9 ปัจจัย สามารถทำนายพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมได้ร้อยละ 77.00 โดยมีปัจจัยทำนายที่สำคัญ 6 ปัจจัย คือ ทศนคติต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ความเชื่ออำนาจในตน ประสบการณ์ทางสังคม การรับรู้ความสามารถของตน ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความเป็นพลเมือง และสุขภาพจิต มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.36, 0.30, 0.15, 0.11, 0.10 และ 0.07 ตามลำดับ

3. การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้กับนักเรียนมีแนวทางดังนี้

1) การส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัย จะทำการสร้างความรู้ความเข้าใจให้นักศึกษาเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ สนับสนุนให้นักศึกษาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และเสริมแรงด้วยการให้รางวัลหรือทุนแก่นักศึกษาที่มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

2) การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรมของคณะ มหาวิทยาลัย และสังคมภายนอก โดยประชาสัมพันธ์กิจกรรม และสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม กำกับ ควบคุมดูแลการเข้าร่วมกิจกรรมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เชื่อมโยง

เครือข่ายภายนอกกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างเครือข่ายหนุนเสริมกิจกรรมและการเสริมแรง ด้วยการให้รางวัลหรือทุนแก่นักศึกษาที่มีพฤติกรรมแบบอย่างที่ดี

3) การจัดการเรียนรู้เสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับนักศึกษา โดย (1) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยการให้ความรู้แก่นักศึกษาโดยตรงผ่านอาจารย์ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญการเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์ผู้สอน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์มากขึ้น (2) การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีควบคู่กับการเสริมสร้างความรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของสังคม (3) การสนับสนุนให้มีการลงมือปฏิบัติ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนฐานของปัญหาชุมชนและสังคม โดยสร้างโอกาสหรือสนับสนุนให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์หรือกิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม (4) การส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการเสริมแรงและให้คำแนะนำในการประพฤติปฏิบัติในรั้วมหาวิทยาลัย รู้จักบทบาทหน้าที่ในสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม และร่วมแก้ปัญหาสังคมร่วมกัน และ (5) ประเมินผลพฤติกรรมด้วยการประเมินผลตามสภาพจริงและการปฏิบัติจริงควบคู่กับการทดสอบความรู้ความเข้าใจด้วยข้อสอบ

ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanpakeaw (2013) พบว่า การเสริมสร้างจิตสำนึกด้วยการอนุรักษ์พลังงานของเยาวชนนั้น จะต้องมีขั้นตอนการสร้างความคิด การเสริมทัศนคติ

เพื่อนำไปสู่การตระหนักรู้ การพัฒนาด้านการแสดงออก หรือการกระทำที่เหมาะสมและประเมิณผล เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่เหมาะสมจน กลายบุคลิกภาพ และสอดคล้องกับงานของ Mahadlek, Srinukul, & Kumsi (2020) พบว่า กระบวนการทำกิจกรรม อบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การให้ความรู้ การสร้าง ความตระหนักในปัญหา การทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมี ส่วนร่วม เป็นการพัฒนาทัศนคติได้ชัดเจน และนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างพฤติกรรม การจัดการขยะจากระดับการทำบางครั้งเป็นระดับทุกครั้ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wanthong, & Suwanmonkha (2012) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Rattanamuk (2013); Siridhrungsri (2017) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ active learning เรียนรู้จาก สถานการณ์และการปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์จาก การจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆ นั้นจะทำให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะความเป็นพลเมืองสูงกว่าการเรียนรู้จาก ตำราเพียงอย่างเดียว

สรุป

นักศึกษามีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี โดยรวมมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 282.32 ส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวมอยู่ในกลุ่มสูง ร้อยละ 50.93 และส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความเป็น พลเมืองดีรายด้านอยู่ในกลุ่มสูง ได้แก่ ด้านเคารพ หลักความเสมอภาค รับผิดชอบตนเองและพึ่งพา ตนเองได้ และเคารพสิทธิผู้อื่น อย่างไรก็ตามนักศึกษา ส่วนใหญ่ก็ยังมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีรายด้าน อยู่ในกลุ่มต่ำ ได้แก่ ด้านเคารพความแตกต่าง รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม และเคารพกติกา

หรือกฎหมาย นอกจากนี้ ผลการศึกษาายังพบว่า นักศึกษามีเพศ คณะ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาชีพของผู้ปกครองต่างกันมีพฤติกรรมความเป็น พลเมืองดีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้ง จิตลักษณะตามสถานการณ์ สถานการณ์ภายใน มหาวิทยาลัย และจิตลักษณะเดิม มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีโดยรวม ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้ง จิตลักษณะเดิม จิตลักษณะตามสถานการณ์ และ สถานการณ์ภายในมหาวิทยาลัยสามารถทำนายพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองดีโดยรวม ได้ร้อยละ 77.00 โดยมี ปัจจัยทำนายที่สำคัญคือ ทัศนคติต่อพฤติกรรมความเป็น พลเมืองดี การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ความเชื่ออำนาจในตน ประสบการณ์ทางสังคม การรับรู้ ความสามารถของตนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความ เป็นพลเมือง และสุขภาพจิต สำหรับการเสริมสร้าง จิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้นักศึกษาของ มหาวิทยาลัย ได้แก่ (1) การส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย (2) การ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรมของ คณะ มหาวิทยาลัย และสังคมภายนอก (3) การจัดการ เรียนรู้เสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับนักศึกษา ด้วยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การเสริมสร้าง ทัศนคติที่ดี การสนับสนุนให้มีการลงมือปฏิบัติ การ ส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ ประเมิณผลพฤติกรรม อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษา นั้น ทำให้ทราบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองดีโดยรวม และรายด้านไม่มากนัก ดังนั้นควรมีการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ให้มากขึ้น โดยจัดสถานการณ์ภายในมหาวิทยาลัยให้

เชื้อต่อการพัฒนาจิตลักษณะตามสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมซึ่งเป็นปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1) ข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษาของคณะและมหาวิทยาลัย มีดังนี้

1.1) มหาวิทยาลัยหรือคณะควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรหรืออาจารย์ผู้สอนให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษามากขึ้น ทั้งนี้ สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการทบทวนเสริมความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้กับนักศึกษา และยังมีบทบาทที่สำคัญ คือ การขัดเกลาปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักศึกษารองจากสถาบันครอบครัว

1.2) มหาวิทยาลัยควรมีการสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษาผ่านกลไกองค์กรนักศึกษา สโมสรคณะ และชมรมต่างๆ ร่วมกับชุมชน สังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักศึกษาทุกคน ทุกคณะได้มีพื้นที่เรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษาของอาจารย์ผู้สอน มีดังนี้

2.1) อาจารย์ผู้สอนควรพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่หลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวการณ์จริงในปัจจุบัน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์และเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

2.2) พัฒนารายละเอียดของรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เช่น วิชาศาสตร์แห่งการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พลวัตสังคมไทยภายใต้ประชาคมอาเซียน การเรียนรู้สถานการณ์สังคมเพื่อการพัฒนามนุษย์ กฎหมายแรงงานเพื่อพัฒนาการทำงานและอาชีพ ให้มีเนื้อหาสาระทันสมัย จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นรูปธรรม มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ปัญหาของสังคม โดยการจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆ โดยร่วมมือกับชุมชน สังคม หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของสังคมไทยและสังคมโลก เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติต่อพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองดี โดยการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นตัวทำนายนที่สำคัญ 2 ลำดับแรกของการทำนายนชุดที่ 4

2.3) ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านเคารพกฎกติกาหรือกฎหมาย เคารพความแตกต่าง และรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมให้แก่ศึกษามากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ย โดยให้นักศึกษามีการจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆ โครงการจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมให้มากขึ้น พร้อมกับสอดแทรกความเป็นพลเมืองดีทั้ง 3 ด้านในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละสัปดาห์

2.4) เชื่อมโยงหรือบูรณาการแต่ละรายวิชาด้วยการให้นักศึกษาทำกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่างๆ โครงการจิตอาสาร่วมกัน เพื่อเป็นการเสริมสร้าง

จิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา
อีกแนวทางหนึ่ง

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Boonkeaw, S. (2013). *Psychosocial factors related to volunteer behavior of the Thai red cross youth volunteers in Bangkok* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. (in Thai)
- Chanthawan, N. (2017). Democratic citizenship: A case study of undergraduates at the main campus of Ramkhamhaeng University. *Academic Journal Phranakorn Rajabhat University*, 7(1), 103-113. (in Thai)
- Damdee, A. (2006). *Buddhism principles and promotion of democratic way of life*. Bangkok: Kaen Chan Printing Center. (in Thai)
- Davies, I., Gregory, I., & Riley, S. (1999). *Good citizenship and educational provision*. USA and Canada: Garland.
- Janjaroen, K., & Nakaramontree, S. (2016). The relationship between social support and life skills among nursing students. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 3(2), 85-99. (in Thai)
- Kgamwirat, D., Mitrabhakdi, D., Suphirat, C., & Rujasiri, P. (2013). *The study of good citizenship characteristics of undergraduate of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon* (research report). Bangkok: Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. (in Thai)
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(1970), 607-610.
- Magnusson, D., & Endler, N. S. (1977). *Personality at the crossroads: Current issues in interactionism psychology*. NJ: LEA Publishers.
- Mahadlek, J., Srinukul, K., & Kumsi, S. (2020). The development of knowledge, attitude and participatory behaviors in solid waste management of students in Bangkhlapittayakom School, Bang Khla District, Chachoengsao Province. *RMUTSB Academic Journal (Humanities and Social Sciences)*, 5(1), 83-98. (in Thai)
- Nakasaneey, S., Panjaplinkul, C., & Mo-on, S. (2014). *Factors that affected student's public mind behavior, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin* (research report). Nakhon Pathom: Rajamangala University of Technology Rattanakosin. (in Thai)
- Patrick, J. J. (2002). *Improving civic education in schools*. Retrieved 25 April 2018, from <https://www.ericdigests.org/2003-3civic.htm>.
- Phra Kan Kantadhammo (Saengrung). (2016). The development of good citizenship in Buddhist perspectives. *Liberal Arts Review, Huachiew Chalermprakiet University*, 30(11), 43-54. (in Thai)
- Ponpichai, W. (2018). Good citizenship characteristics of Science and Fisheries Technology Faculty's students, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus. *Humanity and Social Science Journal, Ubon Ratchthani University*, 9(1), 109-133. (in Thai)
- Rattanamuk, S. (2013). *Service-learning and active citizenship caring for society* (research report). Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

- Sangngam, K., Termtachatipongsa, P., & Pinpradit, N. (2017). Antecedents of respectful mind and citizenship of undergraduate students. *Journal of Roi Et Rajabhat University*, 11(1), 21-30. (in Thai)
- Sanpakeaw, W. (2013). *Guidelines for promoting the energy conservation consciousness of the youth*. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok. (in Thai)
- Sengcharoen, S. (2013). *An analysis of structural causal relationship of factors influencing on public mind of undergraduate students, Srinakharinwirot University* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. (in Thai)
- Sirdhrungsri, P. (2017). Civic education development. *Suthiparithat, Dhurakij Pundit University*, 31(100), 100-113. (in Thai)
- Sriwiset, W., & Wongkumsin, T. (2014). Internal locus of control, self-regulation learning, social skills and helping relationship of nursing students at a College of Nursing, Ministry of Public Health. *Journal of Social Sciences and Humanities, Kasetsart University*, 40(1), 44-68. (in Thai)
- Tungcharoen, P., & Pimthong, S. (2018). Social situational and psychological factors related to active citizen behavior among undergraduate students of Srinakharinwirot University. *Journal of Behavioral Science for Development*, 10(1), 146-165. (in Thai)
- Udompong, L. (2019). *Education to build citizenship in promoting the role of the citizenry in politics, agency system: sustainable approach through foreign experience*. Retrieved December 21, 2019, from <http://www.kpi.ac.th/public/index.php/knowledge/research/data/257?page=16>. (in Thai)
- Viphatphumiprathes, T. (2013). *Democratic citizenship of Dhurakij Pundit University Students* (research report). Bangkok: Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Wanthong, S., & Suwanmonkha, S. (2012). Research and development of research-based learning activities to develop elementary school students' good citizen characteristics in a democracy. *An Online Journal of Education*, 7(1), 1817-1829. (in Thai)
- Wichranon, S. (2013). *Good citizen characteristics of the students of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon* (research report). Bangkok: Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. (in Thai)
- Wisakhasart, R. (2017). *Psycho-social factors to social responsibility behavior in schools among high school students in Bangkok Metropolitan* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. (in Thai)
- Yimwattana, A. (2014). *The important predictors and predictive percentage of psychological characteristics and situational factors on diligent work behavior in The Expressway Authority of Thailand* (Master's thesis). National Institute of Development Administration, Bangkok. (in Thai)